مزیت چاپ باغچه سرای قرآن

شاگرد: فرموده بودی باغچه سرا را تحقیق کنیم. باغچه سرا یکی از شهرهای شبه جزیره کریمه است. در دست روسیه تزاری بوده که آن قرآن چاپ شده بود. تحت سلطه عثمانی نبوده.

استاد: در همان وقت هم نبوده؟

شاگرد: بله. حافظ عثمان هم چاپ قسطنطنیه در استانبول بوده. اینها از هم متفاوت هستند. باغچه سرا برای دولت کریمه بوده که دست تاتارهای مسلمان بوده که آلآن هم هستند.

استاد: جزاکم الله خیرا. دیروز صحبت از چه شد که باغچه سرا مطرح شد؟

شاگرد: استخاره کردی و بحث خطها و چاپ های متفاوت شد.

استاد: بله، واقعا مصاحف مختلف هست. در قم هم کتابخانه‌ای هست که حاج آقا یک علاقه وافری به جمع این مصاحف داشتند. مقصودشان را هم در یک مصاحبه گفته بودند اثبات اینکه قرآن بدون تغییر و مصون از تحریف استنساخ می شده. به این انگیزه شروع کردند به جمع کردن مصاحف. خیلی مفصل! به نظرم کتابخانه ایشان در خیابان صفائیه است. اسم ایشان آلآن یادم نیست.

شاگرد: از کتابخانه‌های مربوط به آل البیت که نیست؟

استاد: نه، تهرانی هستند.

شاگرد2: این قرائات مختلف را چه کردند؟

استاد: نه، قرائات مشکلی ندارد. اصلاً مسأله قرائات یک نحو دور کردن قرآن کریم از تحریف است. ولی خب وقتی بحث خام است و جوانبش روشن نیست، از آن تلقی بد می‌شود. و الا وقتی واضح شد و گسترده شد و همه کلمات را دید، مشکلی ندارد.

شاگرد: برای کسی که ندیده ظاهراً باید مشکل دار شده باشد.

استاد: مرحوم نوری خیلی استیعاب مطالب دارند؛ خیلی هم مطالعه دارند. اگر شما کل فصل الخطاب ایشان را ببینید، تمام این کتاب روی یک پایه بنا گذاشته شده؛ آن هم «کذبوا اعداء الله حرف واحد»! تمام شد. این کلمه کل کتاب فصل الخطاب را برپا کرده. ایشان می‌گویند اهل البیت فرموده‌اند یک قرائت درست است و بقیه آنها همه باطل است، پس فصل الخطاب هم به اختلاف قرائات، حالت تحریف می‌دهند. خب می‌بینید که باید خیلی روی این مبنا تأمل شود. اینکه این جور آثار را دارد؛ یک کتاب با این حرف و حدیثی که دارد نوشته شده. شما اگر این مبنا را از آن بگیری، تمام است. چند سال قبل در جلسات متعدد فصل الخطاب را می‌آوردیم و می‌خواندیم. از ایشان خیلی استفاده کرده‌ایم. همین که من از شیخ الطائفه می‌گویم «کله حق و کله صواب»، مرحوم نوری در فصل الخطاب در طبرسی کرده‌اند. اما وقتی رفتیم ببینیم طبرسی چه گفته است فهمیدیم اصل آن برای شیخ است. و عبارت تبیان خیلی روشنتر است. یعنی

ی‌ک عالم شیعی برای این‌که این کتاب‌شان را سر برسانند، مجبور شدند این مفسر شیعی را در کنند. این خودش خیلی جالب است. چرا؟ به این خاطر که آن مفسر، این مبانی‌ای که این‌ها در این کتاب دارند را نداشته. اصلاً دید او و فضای ذهنی او نسبت به قرائات طور دیگری است. این‌ها خیلی مهم است. در این‌که یک مبنا و یک دیدگاه چه آثاری دارد. آثار به این بزرگی.

دیروز از چاپ های مختلف صحبت شد. عرض کردم خطاط عثمان طه، سعی کرده هر صفحه قرآن کریم، اولش اول آیه باشد و آخرش هم آخر آیه باشد. ولی قرآن های قبلی اینطور نبوده؛ در نوشتن مقید نبودند؛ وسط خط قرار میدادند. بلکه جالب‌تر این است که از قرآن¬های خط کوفی -غیر از آن هایی که در بعضی از خطاط‌های ایرانی بوده- تمام قرآن هایی که به خط کوفی نوشته می شده به‌غیر از متاخرین آن‌ها، خط را به‌صورت نوشتار پیوسته می‌نوشتند. یعنی حروف را پشت سر هم می‌آوردند. اگر وسط کلمه پایان خط قرار می‌گرفت مشکلی نداشتند؛ دو تا حرف یک کلمه را این طرف می‌نوشتند و بقیه آن را در طرف دیگر. اگر یک حرفش هم می‌ماند در سطر بعد می‌نوشتند. کلمه را که می‌نوشتند اگر یک حرفش می‌ماند آن را در سطر بعدی می‌نوشتند. به این می‌گویند نوشتن پیوسته. اصطلاح امروزش این است.

همین مصحفی که در مشهد رونمایی شده...؛ مصحف امیرالمؤمنین علی‌هالسلام که در آستان‌قدس هست ولی آن را چاپ کرده‌اند. من نگفتم آن چه که من دارم آستان‌قدس چاپ کرده، اصل مصحف در آستان‌قدس محفوظ است. ولی دو نفر از اساتیدی که همین کتاب «پژوهشی در رسم المصحف» را نوشته اند، تحقیق کرده‌اند و به‌صورت عکس برداری تام چاپ کرده‌اند. این عکس برداری اصطلاحی هم دارد.

شاگرد: می‌کروفیلم.

استاد: نه، می‌کروفیلم، فیلم گرفتن عکس است ولی چاپ به‌صورت عکس همان فاکسی¬میلیه است. «ه» را در فارسی به آن اضافه کرده‌اند. ای در لغت لاتینش در آخرش «ای» هست که ما در فارسی می‌گوییم فاکسی‌میلیه.

این آقایان در مؤسسه چاپ و نشر قرآن کریم -که سایت هم دارد- چاپ کرده‌اند. اگر هم خواستید سراغ آن را بگیرید باید از آن‌ها سراغ بگیرید. ان‌شرش آن‌ها بوده‌اند. نه آستان‌قدس. در آن مصحف من دیده‌ام، در همین مصحفی که جدید چاپ شده علی القاعده همین است. اصلاً آن زمان رسم مستوعب بوده که وقتی کلمه به آخر سطر می‌رسید آن را می‌شکستند. اگر یک الف مانده بود الف را سطر بعدی می‌گذاشتند. مثلاً اگر یک «ی» و «ب» مانده بود...؛ مثلاً اگر کلمه «تهذیب» به پایان خط می‌رسید «تهذ» را این طرف می‌نوشتند، «یب» را سطر بعدی می‌نوشتند. نوشتار پیوسته می‌گویند. قرآن ها همین جور بود. به خط‌های مختلف بود که اول سطر ها [گاهی به این صورت بود]. لذا من از حاج آقا شنیدم که فرمودند من کلمه باغچه سرا را از ایشان شنیدم. ظاهراً در نجف چاپ‌های مختلف بوده، خط عثمان طه، کم غلط بودنش، چاپ خانه هایی که چاپ می‌کردند که از عثمانی مانده بود، قبل از جنگ جهانی اول همه اینها رایج بود. بعدش دیگر عثمانی از بین رفت. ولی اینها از آن‌ها مانده بود. من دیروز عرض کردم ببینیم باغچه‌سرا کجای ترکیه است. ایشان تحقیق کردند و فرمودند باغچه سرا در آن جزیره کریمه است. شبه جزیره کریمه مرکز دولت تاتار. تاتار به‌معنای مغول.

شاگرد: یک طایفه‌ای از آن‌ها هستند.

استاد: فرمودند حتی در آن زمان هم تحت حکومت عثمانی نبودند. تحت همان تزار روسیه بودند.

شاگرد: بیشتر جنگ بوده و تحت تأثیر روسیه بودند.

استاد: علی ای حال ظاهراً باغچه سرا اسم آن انتشارات است.

شاگرد: اسم شهر است. مثلاً می‌گویند چاپ قسطنطنیه و چاپ باغچه سرا.

استاد: چاپ استانبول، چاپ باغچه سرا. جزاکم الله خیرا. ان شاء الله باز هم اینها را پی بگیریم. ام که یک کلمه از اساتید شنیده بودیم و یادمان بود خودش کلید بسیاری از چیزها بود که به دنبالش بودیم.

شاگرد2: حاج آقای بهجت در مورد چاپ باغچه سرا چه می‌فرمودند؟

استاد: از آن تجلیل می‌کردند. لحنشان این بود که مثلاً کم غلط است. خط خوب و کم غلط. لذا مصحف فرخ خان که هفته قبل آوردم، در مقدمه آن نوشته بود ما برای اطمینان دوباره آن را با چاپ باغچه سرا تطبیق دادیم و مقابله کردیم. یعنی معلوم می‌شود که در ذهن آنها هم این بود که چاپ صحیح کم غلط، چاپ باغچه سرا است.

بازبینی #2
ایجاد شده 12 ژوئن 2024 13:08:21 توسط ... .
به روزرسانی شده 12 ژوئن 2024 13:09:58 توسط ... .